

деревини. Американський континент «подарував» світові сосну остисту, сосну жовту, сосну променисту – джерело світлої, досить щільної деревини, придатної для зведення житла, виготовлення меблів, а сьогодні – картону й паперу. Після відкриття Америки сосну білу східну не лише аборигенне населення використовували для виготовлення корабельних щогл і будинків.

Ліс надає матеріал не тільки для будівництва будинків, але й культових споруд, уможливує проведення ритуалів. До слова, у Карпатах українці, у горах Центральної Європи австрійці, чехи з дерева зводять і нежитлові будівлі, наприклад, церкви.

На півострові Малакка стовбури тропічних дерев нарізають на бруси, що йдуть на виготовлення надгробків, а африканський ліс надавав матеріал (видовбаний стовбур, шкіра антилопи), з якого місцеві жителі робили там-тами, що служили їм, як бездротовий телеграф.

Якісний стрибок в розвитку людських спільнот пов'язують із освоєнням та залученням в господарство нового типу зброї у вигляді сокири. Загалом деревні породи прийнято ділити на хвойні та листяні. При чому хвойні дерева мають м'яку деревину, яка легко піддається обробці. Натомість, листяні породи дерев володіють твердою, більш довговічною та в паливному відношенні більш калорійною деревиною. Оволодіння сокирою, а згодом – дворучної пилки розширило діапазон деревних порід, які можна було б використовувати.

Індіанці джунглів значну частку харчів, прянощів, ліків, наркотиків, отрут, барвників отримували піддаючи переробці деревні породи, зокрема пальми, яка давала солодкі плоди, солодкий сік, який легко піддавався ферментації та використовувався для приготування пальмового вина.

Фінікова пальма улюблене дерево бедуїнів. Фініки і досі залишаються одним із основних продуктів харчування мільйонів жителів Північно-Східної Африки. Їдять їх як в свіжому так і в засушеному вигляді. Завдяки сухим фінікам арабські кочівники могли здійснювати переходи по безкрайніх пустелях. Невеликі округлі шишки сосни Бунге містять велике насіння, яке в Китаї використовують у їжу. В основі середземноморської кухні – плоди трьох рослин: інжиру, маслини та винограду.

Отже, деревні породи завдяки наявним властивостям отримали повсюдне використання. Людські спільноти по-різному застосовували частини дерев, зокрема стовбур, гілки, листя, бруньки, плоди, насіння, квіти та сік. Деревні породи були і є джерелом будівельного матеріалу, продуктів харчування, прянощів, лікарської сировини, природного каучуку, природних пестицидів, отрут, палива, матеріалів для виготовлення знарядь праці, зброї.

ЛІТЕРАТУРА

1. Генсірук С.А. Ліси України / С. А. Генсірук. – К.: Наукова думка, 1992. – 408с.
2. Цеханская К.В. Народная медицина у североамериканских индейцев. Этническая экология: теория и практика / К.В. Цеханская. – М.: Наука, 1991. – С.353-373.

Грошко О. М.

Науковий керівник – доц. Кондратюк Л. Р.

ЕКЗИСТЕНЦІЙНІ МОТИВИ У ФІЛОСОФІЇ БЛЕЗА ПАСКАЛЯ

Метою дослідження є аналіз екзистенційних мотивів філософії Паскаля.

Усі знають про Паскаля як про одного із засновників математичного аналізу, теорії ймовірностей, творця перших зразків лічильної техніки, автора основного закону гідростатики. Він впритул підійшов до обчислення нескінченно малих величин. Паскаль визначний фізик – творець гідравліки як науки, автор славнозвісного «закону Паскаля». Все це загальновідомі факти. Проте мало хто знає про оригінальні філософські позиції Паскаля.

Філософія Паскаля пройнята гострим відчуттям трагізму діалогу, в який вступає самотній індивід з безкінечним універсамом. Тому його визнають своїм предтечею речники філософії екзистенціалізму [1; 207]. Сам екзистенціалізм виникає в період між двома світовими війнами, коли загострюються всі соціальні протиріччя, посилюється влада тоталітаризму, з'являється культ споживацтва, широко поширюється масова культура, різко падає значення моральних цінностей. Паскаль виявився в деякому роді «благодатною фігурою» для екзистенціалістів в силу, по-перше, наявності у нього потужного образного «пласта» в

мисленні, по-друге, його пильної уваги до діалектики людського буття, по-третє, трагічного світовідчуття.

Про це говорить багато сучасних філософів. Ф. Сельє вважає, що «велике число фрагментів з «Думок» описують людське становище таким чином, що можна розглядати Паскаля як великого попередника екзистенціалізму» [4; 402]. П. Тілліх прямо говорить про Паскаля: «Тепер в нашій країні широко відомо, що виник екзистенціалізм в інтелектуальному житті Заходу в XVII столітті з Паскаля...» [4; 402]. Представники європейського екзистенціалізму (Гайдеггер, Ясперс, Марсель, Сартр, Камю та ін.) люблять звертатися до тих чи інших тем паскалівських роздумів: про «мислячу очеретину», життя і смерть, неістинність людського буття, що відволікає роль розваг [4; 402].

Розглядаючи проблему істини, Паскаль підкреслює її відносність. Він не поділяє безмежної оптимістичної віри у всемогутність людського розуму. Остаточну істину ми можемо знати лише про закінчений предмет, а кожна річ є незакінченою за своєю природою, тому знання мають лише відносний, а не абсолютний характер. Все людське знання лише частково істинне, а частково хибне, особливо це стосується нашого знання про саму людину. Паскаль висловлює сумнів щодо наукового прогресу, останній, на його думку, не робить людину щасливішою. Він протестує проти одностороннього захоплення природознавством, науковим пізнанням взагалі, оскільки останнє виявило безсилля у вирішенні людських проблем, серед яких найголовніша — місце людини у безмежному Всесвіті, в безмежному механічному просторі, де без будь-якої мети рухаються маси інертної матерії. Людина в такому Всесвіті втрачає свою співмірність із ним, звідси — тривога, жах і трагізм її існування. Паскаль один з перших звертається до світоглядного обґрунтування гносеологічних та методологічних проблем, підкресливши, що основною проблемою для людини є проблема її становища у світі, ставлення до світу, самоусвідомлення та самопочуття в ньому. Йому належить вислів «Людина всього лише очеретинка, найслабша в природі, але це мисляча очеретинка... Уся наша гідність укладена в думці. Ось у чому наша велич, а не у просторі і часі, яких ми не у змозі заповнити. Постараймося мислити належно – ось засада моралі.» [3; 136-137]. Саме в мисленні полягає велич людини, саме мислення і серце підносять її, а не простір і час. За допомогою простору і часу Всесвіт охоплює і поглинає людину, але за допомогою думки людина здатна охопити Всесвіт. Людина створена для того, щоб думати, і почати треба з міркувань про себе. Людина причетна до всього, тому, щоб досягнути себе, вона має пізнати безкінечний Всесвіт. Якщо вона є матеріальною істотою, то невідомо, як матерія здатна прийти до самопізнання. Не менш загадковою для пізнання є і природа духу. А в людині поєднані і дух, і матерія; її природа суперечлива, вона є полем постійної боротьби розуму і пристрастей. Ось чому людина постійно страждає, не маючи змоги досягнути свою власну природу. Розум людини і раціоналістична методологія не може їй допомогти вирішити проблеми свого існування, приборкати пристрасті. Єдина надія на Бога, на віру в нього, яка одна спроможна стати підвалиною людської моралі, зробити осмисленим людське буття. Не розум, а людське серце здатне досягнути Бога, відчути його присутність [2;177].

Становище людини, виявлене мислителем, дійсно жахливе: загублена в безкрайніх просторах Всесвіту, не може пізнати власну природу і раціонально вирішити проблеми власного життя, вона повинна впасти в розпач. Звертаючись до людини, Паскаль закликав її відкинути самолюбство, скоритися Богу: «Запитай у твого владика про невідомий тобі істинний твій стан. Послухай Бога». Залежність Бога від розуму, спроби довести його існування за допомогою раціональних аргументів, до яких вдавався Декарт, не влаштовують Паскаля. Людині потрібен живий особистий Бог, якого вона відчуває своїм серцем. Тому тільки віра в такого Бога може бути основою моралі і тільки вона здатна дати надію, надати буттю людини певного сенсу. Паскаль проголосив тезу: щоб правильно мислити, треба правильно жити. Тобто діяти відповідно до християнської моралі. Ідеї Паскаля виявилися співзвучними з кризовими явищами XX ст., коли надзвичайно загострилися протиріччя людського існування, на які вказував французький філософ. Про актуальність його вчення свідчить той факт, що представники християнського екзистенціалізму, одного з напрямків сучасної філософії, вважають його своїм попередником.

Якщо в певному сенсі можна визнати «екзистенційні мотиви» у творчості Паскаля, то про

екзистенціалістські рішення ним тих чи інших проблем навряд чи можна говорити без суттєвого викривлення його поглядів і світогляду. У зв'язку з цим називають умовно «екзистенційними» такі теми або проблеми, які зачіпають корінні внутрішні умови людського буття, головним чином в його психологічних і духовно-моральних структурах: рефлексію про сенс життя і смерті, гідність і щастя людини, суперечностях його буття, моральну заклопотаність, відчуття трагізму життя, суб'єктивні умови істини і т. п. Всі ці теми привертали пильну увагу Паскаля. Втім, екзистенціалістській філософії виявилися «співзвучними» роздуми не тільки Паскаля, а й багатьох інших мислителів, а також ряду письменників: Сенеки, Епіктета, Марка Аврелія, Августина, Монтеня, Руссо, Ніцше, Достоевського, Пруста, Кафки та ін. Багато в чому це пов'язане або з витонченим психологізмом, або з напруженістю моральних пошуків, що знаходить своє вираження як в філософії екзистенціалізму, так і у великій екзистенціалістській літературі. І саме Паскаль вніс свій неповторний внесок у філософію екзистенціалізму, вплинувши на мислителів наступних епох.

ЛІТЕРАТУРА

1. Горський В. Філософія в українській культурі: Філософські нариси / В. Горський. – К.: Центр практичної філософії, 2001. – 236с.
2. Кремень В. Філософія: Мислителі. Ідеї. Концепції: Підручник / В. Кремень. — К.: Видавництво «Книга», 2005. — 525с.
3. Паскаль Б. Мысли / Пер. с фр., вступ. статья, коммент. Ю. А. Гинзбург. – М.: Изд-во имени Сабашниковых, 1995. – 480 с.
4. Стрельцова Г. Паскаль и европейская культура / Г. Стрельцова. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://krotov.info/library/16_p/as/cal_strelzova_8.htm.
5. Философия Блеза Паскаля [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://estnauki.ru/shpargalki-po-filosofii/86-stati-po-filosofii/5865-filosofija-bleza-paskalja.html>.

Прохоров В.

Науковий керівник – доц. Мариняк Я. О.

КОМПАРАТИВНИЙ АНАЛІЗ РОЗВИТКУ ГІРСЬКОГО ТУРИЗМУ УКРАЇНИ І БОЛГАРІЇ

Гірський туризм – один із найбільш популярних видів спортивного туризму. Природні умови України та Болгарії сприяють становленню гірських регіонів цих країн як відмінна тренувальна база для сходжень в високих горах.

Гірський туризм – вид спортивного туризму, що полягає в пересуванні групи людей за допомогою мускульної сили по певному маршруту, прокладеному в гірській місцевості.

Компаративний метод – порівняльний метод, який застосовується при вивченні споріднених предметів і явищ. Порівняльний підхід – одна з фундаментальних форм пізнавального процесу. Його покладено в основу багатьох методів як загальнонауковий підхід. Власне пізнання будь-якого об'єкта чи явища починається з виявлення його відмінностей від інших родинних об'єктів і явищ.

Метою роботи є аналіз перспективи розвитку гірського туризму в малих горах на основі порівняльної характеристики гірських регіонів України та Болгарії.

Для досягнення мети були поставлені наступні завдання:

- вивчити теоретичні принципи компаративного аналізу в туризмознавстві;
- проаналізувати місце гірського туризму в структурі туризму;
- провести аналіз класифікації гірських локальних перешкод, враховуючи український та світовий досвід;
- дослідити особливості ландшафтів придатних для розвитку гірського туризму в Україні та Болгарії;
- розробити маршрути-аналоги, які включали б в себе різні види особливостей гірського туризму в Україні та Болгарії;

В Україні та світі активно опрацьовують проблеми гірського туризму. Значний вклад в дослідження вносить Федерація спортивного туризму України, Джулій А., Захарова П.П. висвітлюють питання розвитку гірського туризму в регіонах. В дослідженнях Жигарьова О. Л. активно постає питання проблеми категоріювання гірських локальних перешкод. Мальська